

Karina Larsen
Salærrådet
Karina.Larsen@domstol.no

DERES REF.:
VÅR REF.: 345964

DATO: 3. juni 2026

Advokatforeningens innspill til Salærrådets tilleggsuttalelse 2026

1 Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet og Advokatforeningen inngikk 24. juni 2022 en avtale om konsultasjoner om rettshjelpssatsen. Formålet med avtalen var å «sikre en bærekraftig økning av rettshjelpssatsen». Avtalen fastslo at det skulle opprettes et uavhengig salærråd, som hvert år skal gi en anbefaling til departementet om «nivået på rettshjelpssatsen, reisefraværsgodtgjørelsen og stykkprissatsene». Avtalen fastslo videre at salærrådet skal komme med en oppdatert tilleggsuttalelse innen 30. juni hvert år.

Advokatforeningen oversender med dette sitt innspill til Salærrådets tilleggsuttalelse for 2026. Innspillet bygger videre på foreningens innspill fra juni og september 2025, og må leses i sammenheng med disse. Rettshjelpssatsen er for 2026 fastsatt til 1 375 kroner. Advokatforeningens syn er at dette fortsatt ligger vesentlig under et bærekraftig nivå, og at det er avgjørende at Salærrådet oppdaterer sin anbefaling. I dette innspillet redegjør vi for utviklingen i gapet mellom vedtatt sats og Salærrådets anbefalt nivå, kommenterer prisjusteringsmekanismen etter salærforskriften § 2 i lys av endringene i revidert nasjonalbudsjett, og gir vårt syn på behovet for en opptrappingsplan og spørsmålet om differensiering av satsen.

2 Prisjusteringsmekanismen

Med virkning fra 1. januar 2026 fastsetter salærforskriften § 2 at rettshjelpssatsen skal justeres årlig «i tråd med prisomregningen av de budsjettpostene hvor salærutgifter belastes». Bakgrunnen for endringen er en avtale mellom Justisdepartementet og Advokatforeningen fra 1. juli 2024. Som en del av forskriftsfestingene ble utgiftene til rettshjelpssatsen flyttet fra post 01 til post 70 for å sikre en regulering i takt med prisomregningen.

Som figur 3 viser, har prisomregningen av post 70 historisk ligget høyere enn post 01. Over perioden 2018–2025 utgjør differansen om lag 10 prosentpoeng akkumulert. Dette er bakgrunnen for at Advokatforeningen i september 2025 støttet forskriftsformuleringene forutsatt en ompostering til post 70.

I revidert nasjonalbudsjett 2026 ble det imidlertid foreslått å opprette nye 21-poster for både kap. 466 og kap. 470, med virkning fra 1. juli 2026. Departementet begrunnet dette med utilsiktede konsekvenser for

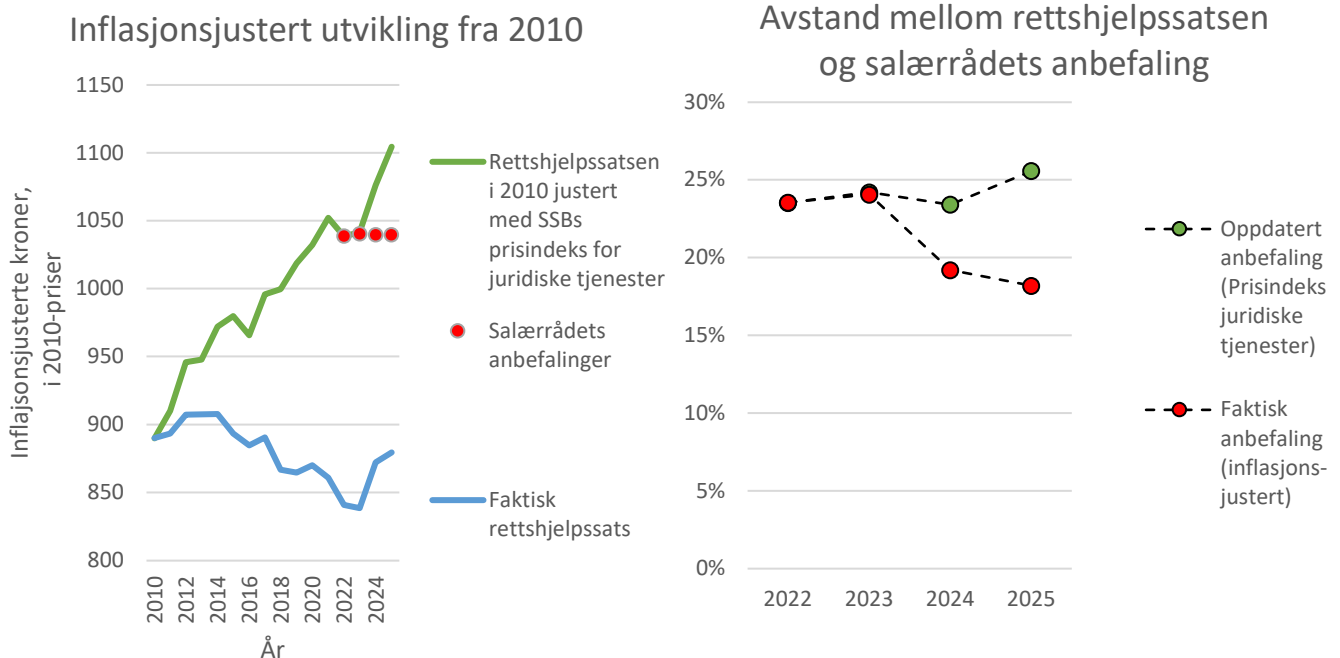
regnskapsføringen på post 70. Bevilgningene foreslås overført til disse nye postene, og post 70 under kap. 470 avvikles. Advokatforeningen tok kontakt med departementet for å avklare konsekvensene av denne endringen for prisjusteringen av rettshjelpssatsen. Statsråden bekreftet 15. mai 2026 at endringen er av rent teknisk karakter, og at prisjusteringen videreføres på samme nivå forutsatt. Altså at prisomregningen på post 70 og post 21 er identisk.

Advokatforeningen legger denne bekreftelsen til grunn. Historikken illustrerer likevel en vedvarende utfordring: budsjettekniske omregningsfaktorer kan endres, det kan skje flyttinger mellom posttyper og det er vanskelig å sammenligne med kjente prisindikatorer. Vi fastholder derfor vårt prinsipielle syn om at det er mer hensiktsmessig at prisjusteringen av rettshjelpssatsen tar utgangspunkt i transparente og etablerte prisindikatorer, slik som SSBs prisindeks for juridiske tjenester. Dette gjelder ikke minst av hensyn til forutsigbarhet for advokater som i vesentlig grad baserer sin virksomhet på rettshjelpssatsen.

2 Gapet mellom vedtatt sats og Salærrådets anbefalte nivå

Salærrådet ga sin siste anbefaling 3. november 2025. Rådet fastholdt at et naturlig nivå for rettshjelpssatsen i 2022-kroner er 1 385 kroner, og at dette bør nås gjennom gradvis opptrapping med tillegg for den generelle prisutviklingen. Inflasjonsjustert til 2025-nivå innebar dette en anbefalt sats på rundt 1 554 kroner. Vedtatt sats for 2026 er 1 375 kroner. Justerer man anbefalingen for prisutviklingen frem til 2026, er gapet mellom vedtatt sats og Salærrådets anbefalt nivå likevel stor.

Advokatforeningen anerkjenner at satsen har økt betydelig siden Salærrådet ga sin første anbefaling i 2022, og at gapet mellom den faktiske satsen og anbefalingen i kroner er blitt noe mindre. Situasjonen er likevel ikke fullt så positiv. Siden Salærrådet ikke har oppdatert beløpsanbefalingen utover ren inflasjonsjustering, reflekterer den ikke den faktiske kostnadsveksten i advokatvirksomhet.

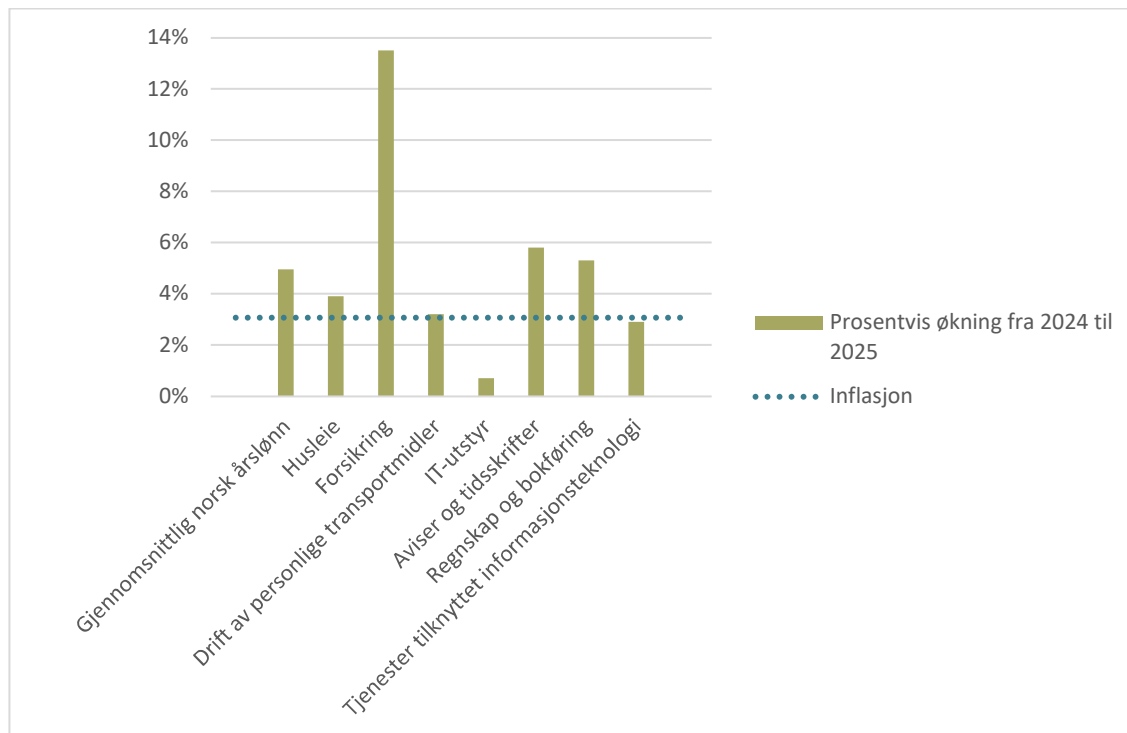

FIGUR 1 og 2: Faktisk rettshjelpssats, Salærrådets anbefaling og rettshjelpssatsen fra 2010

fremskrevet med SSBs prisindeks for juridiske tjenester, 2010–2025

Som vist i figur 1 og 2, ville en anbefaling oppdatert i tråd med SSBs prisindeks juridiske tjenester ligget vesentlig høyere.

De fleste SSB-indeks som er relevante for advokatvirksomhet, som lønn, husleie og digitale tjenester har økt mer enn den generelle inflasjonen. Som figur 2 viser, er dette bildet ikke endret fra fjorårets innspill; kostnadsveksten for advokatforetak overstiger fortsatt generell inflasjon på de fleste relevante indekser.

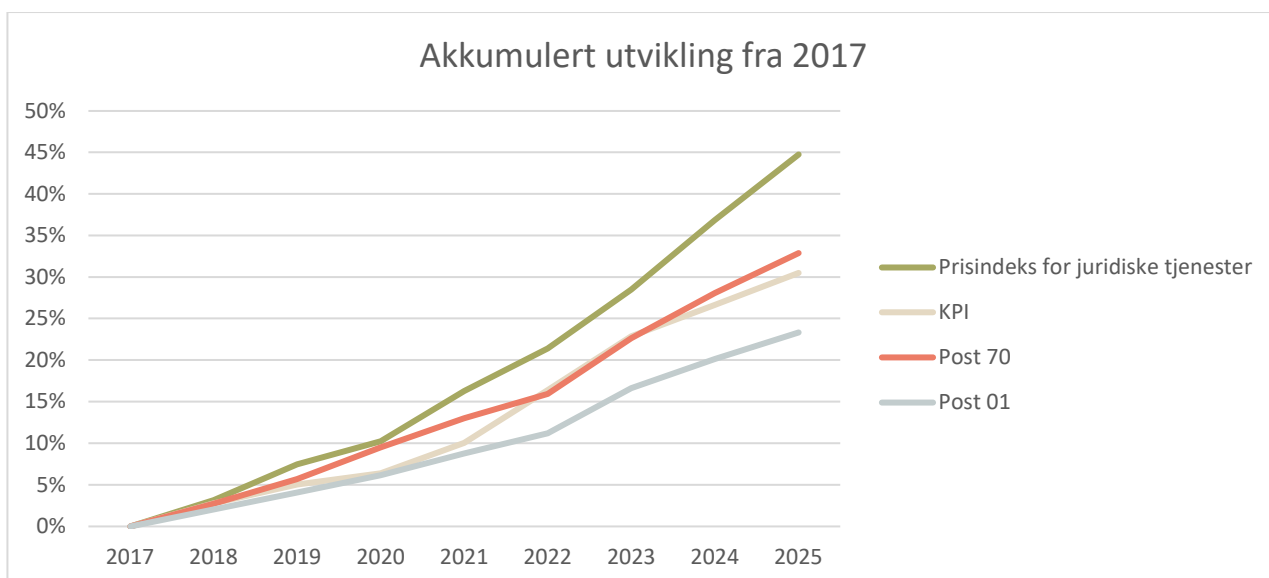

FIGUR 2: Prosentvis kostnadsøkning fra 2024 til 2025 for relevante SSB-indeks, sammenlignet med generell inflasjon

Den forskriftsfestede årlige prisjusteringen etter salærforskriften § 2, og den tekniske avklaringen knyttet til posteringsendringen i revidert nasjonalbudsjett som omtales nærmere i avsnitt 3, er et positivt og viktig steg i den forstand at det regelfester en nedre grense for økningen i rettshjelpsatsen. Det er imidlertid viktig å presisere at dette ikke er et uttrykk for at vi er i mål. Advokatforeningen mener salærrådet bør være tydelige på at satsen fortsatt må bevege seg reelt i retning av et bærekraftig nivå, og at den automatiske justeringen alene ikke er tilstrekkelig for å oppnå dette.

Forholdet mellom justeringen av den faktiske satsen og justeringen av Salærrådets anbefaling resultere i at gapet økes ytterligere over tid fordi salærrådets anbefaling starter på et høyere nivå. Salærrådets anbefaling er uttrykt som 1 385 kroner i 2022-kroner, og er dermed de siste årene oppdatert med den generelle prisveksten (KPI). Se figur.

[FIGUR 3: Akkumulert prisutvikling for KPI, Indeksen for juridiske tjenester samt post 01, post 70 og post 21, 2018–2026]

[FIGUR 3: Akkumulert prisutvikling for KPI, Indeksen for juridiske tjenester samt post 01, post 70 og post 21, 2018–2026]

Dersom SSBs prisindeks for juridiske tjenester fortsetter å vokse raskere enn den generelle inflasjonen slik den har gjort konsistent over tid, og som figur 1 og 3 illustrerer – vil den reelle avstanden mellom et bærekraftig nivå og den faktiske satsen øke år for år, uavhengig av den automatiske justeringsmekanismen som legger prisomregningen til grunn.

Advokatforeningen mener derfor at Salærrådet som minimum bør legge det nå forskriftsfestede reguleringsgrunnlaget til grunn ved oppdatering av sin anbefaling. Det vil si prisomregningen av de budsjettpostene hvor salærutgifter belastes. Om ikke dette gjøres med utgangspunkt i anbefalingen fra 2022 kroner, må det som minimum være utgangspunktet fremover. Slik at anbefaling og faktisk sats i det minste justeres etter samme mekanisme.

4 Budsjettmessige konsekvenser og opptrappingsplan

Salærrådet påpekte i sin anbefaling av 3. november 2025 at Advokatforeningen ikke har redegjort for hvordan hensynet til budsjettmessige konsekvenser kan ivaretas ved den ønskede økningen av salærsatsen. Advokatforeningen vil komme tilbake til dette i forbindelse med neste års hoveduttalelse, men vil likevel kort bemerke at vi er klar over at en økning av rettshjelpssatsen mot et bærekraftig nivå vil ha budsjettmessige konsekvenser. En økning fra dagens sats på 1 375 kroner til det anbefalte nivået innebærer økte utgifter over kap. 466 og 470. Vi mener likevel det er viktig å sette dette i perspektiv: utgiftene til særskilte straffesaksutgifter og fri rettshjelp er regelstyrt og i stor grad volumdrevet – det er ikke satsens størrelse alene som bestemmer de totale kostnadene. En gradvis opptrapping av satsen gir forutsigbare og håndterbare budsjettkonsekvenser, særlig sammenlignet med alternativet som er vedvarende underfinansiering som svekker tilgangen på kvalifiserte advokater i rettshjelpssaker.

Advokatforeningen mener nettopp en konkret opptrappingsplan er det virkemiddelet som gjør et større løft forsvarlig fra et budsjettmessig perspektiv. En plan som fastsetter en realistisk takt for opptrapping mot anbefalt nivå innen utgangen av inneværende stortingsperiode, vil gjøre det mulig å planlegge bevilgningene over tid og unngå brå hopp.

5 Salærrådets rolle fremover

Salærrådet har ved flere anledninger reist spørsmål om sin egen rolle i lys av Salærutvalgets opprettelse. Advokatforeningen er av den klare oppfatning at Salærrådet fyller en viktig funksjon som Salærutvalget ikke erstatter – og at rådets arbeid har hatt konkret og målbar betydning for rettshjelpssatsen.

De to statsbudsjettene som er lagt frem siden Salærrådets første anbefaling forelå i 2022, utgjør den klart beste toårsperioden for rettshjelpssatsen på over 20 år – også justert for inflasjon. Økningen har riktignok kommet etter aksjoner og forhandlinger, men det er etter Advokatforeningens oppfatning ingen tvil om at Salærrådets tydelige og faglig uavhengige råd har spilt en avgjørende rolle. Opposisjonspartier viser eksplisitt til Salærrådets anbefalinger i sine programmer, og det samme skjer i statsbudsjett og budsjettforlik – noe som ved hver korsvei synliggjør avstanden mellom faktisk sats og anbefalt nivå. Det å kunne enes om en felles virkelighetsforståelse er helt avgjørende for forhandlingene mellom regjeringen og Advokatforeningen, og Salærrådets uavhengighet og faglige tyngde har vært avgjørende i denne sammenheng.

Salærutvalgets mandat er å utrede og foreslå en helhetlig regulering og organisering av salærordningen, med frist 31. desember 2026. Utvalget skal ifølge sitt mandat ikke ta stilling til hva rettshjelpssatsen konkret bør være – det er nettopp Salærrådets oppgave. Salærutvalget skal foreslå hvordan satsen skal fastsettes, ikke hva størrelsen på satsen skal være. Det er ellers mulig at utvalget vil foreslå å gi Salærrådet en utvidet rolle i en eventuell reform. Uavhengig av dette mener Advokatforeningen at vi ikke kan vente på at Salærutvalgets utredning foreligger og følges opp, før størrelsen på rettshjelpssatsen vurderes og justeres. Rådets løpende, uavhengige anbefalinger er en forutsetning for at departementet og Stortinget har et faglig fundert grunnlag for de årlige budsjettbeslutningene – et behov som består fullt ut mens utvalget arbeider.

Avtalen mellom Advokatforeningen og Justis- og beredskapsdepartementet av 1. juli 2024 fastsetter dessuten eksplisitt at Salærrådet skal bestå. Advokatforeningen legger dette til grunn og forventer at rådet fortsetter sitt arbeid i henhold til mandatet.

SAKSBEHANDLER: Martin Kaasgaard Nielsen
mka@advokatforeningen.no